

การวิเคราะห์มิติการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติ เขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... กรณีศึกษา: ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

จันทิมา ขาวเกื้อ

นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
jantimakhaokue@gmail.com

บทคัดย่อ

ที่ผ่านมา นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยส่งผลให้ประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ควันจากโรงงานอุตสาหกรรม และการสะสมของขยะมูลฝอย เป็นต้น ดังนั้นการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี และจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรจะครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาภายหลังได้ การศึกษานี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มิติการคุ้มครองของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) โดยศึกษาองค์ประกอบและตีความร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) เกี่ยวกับมิติการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า มีเพียงบางส่วนของเนื้อหา ในร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ที่มีความเชื่อมโยงกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หากมีการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) กับเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี อาจไม่ครอบคลุมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ดังนั้น การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี และการร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) ไม่ควรมุ่งเน้นแต่การสร้างแรงจูงใจในการลงทุน แต่ควรคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นหลัก โดยเฉพาะการอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ

Research —●

Natural Resource and Environment Protection in the Draft of Special Economic Zone Act B.E. ... Case Study: Baan Gao Sub-District, Mueang District

Jantima Khaokue

Graduate student, Thammasart University

jantimakhaokue@gmail.com

Abstract

In the past, Thailand's policy on economic development has brought about environmental problems, such as the air pollution from the exhaust of the factories and the accumulation of garbage. The establishment of Kanchanaburi's Special Economic Zone and the draft of Special Economic Zone Act B.E..... (the 2558 B.E. version), structured on the principle of sustainable economic development concept should cover three important elements : economic, social and environmental to avoid potential environmental issues; then, Kanchanaburi's Special Economic Zone planning can be drawn up. The study aimed at analyzing natural resources and environment protection under the draft of Special Economic Zone Act B.E. ... (the 2558 B.E. version) that will affect Kanchanaburi Special Economic Zone's natural resources and environment (Baan Gao sub-district) by reviewing compositions and interpretation of the draft of Special Economic Zone Act B.E. ... (B.E. 2558 Revision) on the protection of natural resources and environment, comparing with Sustainable Development Goals. The results showed that only parts of the contents in the draft of Special Economic Zone Act B.E.... (the 2558 B.E. version) are linked to the concept of sustainable development. Meanwhile, the related laws may not have covered all the environmental issues in Kanchanaburi ; therefore, the development of Kanchanaburi's Special Economic Zone and the draft of Special Economic Zone B.E.... (the 2558 B.E. version) should not focus only on incentives for investment, but must take sustainable development into consideration, especially on the preservation of environment, encompassing sustainable use of natural resources.

Keywords: Natural resource and environment, Kanchanaburi's special economic zone,
The draft Special Economic Zone Act

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากร ปัญหามลพิษทั้งมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ และมลพิษจากขยะมีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้แต่ละประเทศ นำทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น มาใช้อย่างไม่ประหยัด ขาดประสิทธิภาพ และไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ตามมา

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศในการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุน และเพื่อให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต โดยรัฐบาลมีนโยบายการเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้กระจายออกสู่ภูมิภาค เช่น การกำหนดพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศ (Eastern Seaboard Development Program) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่ประกอบไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ทำให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมตามนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมา มีบางอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังเช่นกรณีของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมหนัก ที่ประกอบด้วย อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ เหล็ก โรงกลั่นน้ำมัน และโรงไฟฟ้า และการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมเบา เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมคลังสินค้าและการขนส่งอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทำให้มีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้น การผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ควันจากโรงงานอุตสาหกรรม ควันพิษไอเสียจากรถยนต์ การปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ และการสะสมของขยะมูลฝอย เป็นต้น นอกจากนี้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดยังประสบปัญหามลพิษทางอากาศประเภทสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย ทำให้ประชากรในพื้นที่เป็นโรคทางเดินหายใจอีกด้วย (Khantilom, 2012 & Khaosa-ad, 2010)

ถึงกระนั้นรัฐบาลไทยยังคงให้ความสำคัญกับการขยายตัวและพัฒนาอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ริเริ่มการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบ “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) โดยเฉพาะบริเวณชายแดน เช่น การพัฒนาเขตเศรษฐกิจแม่สอด จังหวัดตาก ให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทย และประเทศเมียนมา การดำเนินนโยบายทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า และอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร เป็นต้น แต่ผลพวงของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจแม่สอดทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม (Thamason & Chaipiboon, 2010, pp. 30-43) ได้แก่ 1) ปัญหาขยะ เช่น ขยะชุมชนและขยะอุตสาหกรรม ที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่ 2) ปัญหาน้ำเสีย เช่น น้ำเสียจากชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม และ 3) ปัญหาความแออัดของชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันในพื้นที่ชายแดนมากขึ้น อันเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ จึงมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก การให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการต่าง ๆ (ทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว และบริการ) และ รัฐบาลสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวม 10 จังหวัดแบ่งการพัฒนาพื้นที่เป็น 2 ระยะ ระยะแรก ได้แก่ จังหวัดตาก มุกดาหาร ตราด สระแก้ว และสงขลา และระยะที่สอง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี (Office of the National Economics and Social Development Board, 2016)

จังหวัดกาญจนบุรี จัดเป็นพื้นที่เศรษฐกิจในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าโดยผ่านท่าเรือเมืองทวาย ประเทศเมียนมา ไปยังประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยุโรป ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ด้วยระยะทาง 258 กิโลเมตร ทำให้สามารถขนส่งสินค้าโดยผ่านท่าเรือแหลมฉบังไปสู่ประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้ นับเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมเป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตร ป่าไม้ และแร่ธาตุ นอกจากนี้รัฐบาลยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเกษตร การค้าผ่านแดน การพัฒนานิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง ที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเมียนมา บริเวณบ้านพุ่น้ำร้อนที่เน้นอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงานเข้มข้น และเป็นอุตสาหกรรมเบา ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นบริเวณชายแดนหรือประเทศเพื่อนบ้าน มีอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และอุตสาหกรรมอัญมณี เป็นต้น (Kaewmanee, n.d.) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี คาดว่าทำให้เกิดแรงจูงใจลงทุนจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้น (โดยเฉพาะตำบลบ้านเก่า) และคาดว่าจะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ในตำบลบ้านเก่า มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาสลับภูเขา มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำแควน้อย และพื้นที่ยังคงมีสภาพป่าไม้ที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ดังกล่าว โดยเฉพาะพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำแควน้อย อาจจะก่อให้เกิดธุรกิจที่พัก เช่น โฮมสเตย์ วิลล่าโฮมสเตย์ เป็นต้น เกิดขึ้นตามบริเวณพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ โดยธุรกิจบริการที่เกิดขึ้นนั้น หากดำเนินการที่ไม่ใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น การนำน้ำในแม่น้ำแควน้อยมาใช้ภายในโฮมสเตย์ หรือการทิ้งน้ำเสีย (โดยไม่ผ่านการบำบัด) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากมีการใช้ทรัพยากรโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว โดยละเลยประเด็นสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้

นอกจากรัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว รัฐบาลยังต้องมีการพัฒนาการให้บริการของภาครัฐให้มีความรวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาแตกต่างกัน จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการพัฒนายั่งยืน

หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น หากพิจารณาเฉพาะประเด็นหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ควรจะครอบคลุมประเด็นทั้งสามด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถควบคู่ไปกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ในตำบลบ้านเก่า) ที่จะตามมาภายหลัง เช่นเดียวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจแม่สอดที่กล่าวมาข้างต้น

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์มิติการคุ้มครองของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ที่มีผลต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี (ในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง) ซึ่งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจระยะที่ 2 ตามประกาศ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ฉบับที่ 2/2558 โดยเปรียบเทียบกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิด Sustainable Development Goals (SDGs) เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการนำร่างพระราชบัญญัตินี้มาบังคับใช้

สมมติฐานการศึกษา

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ที่ยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีข้อสันนิษฐาน (Hypothesis) ว่าเนื้อหาภายในร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ควรต้องประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น จึงคาดหวังว่าส่วนประกอบของเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ควรมีแนวปฏิบัติหรือข้อควรคำนึงต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงและสามารถบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมของ Global Goals for Sustainable Development (SDGs) ได้ ทั้งนี้ การศึกษานี้มีข้อสันนิษฐาน (Hypothesis) ว่าเนื้อหาหรือองค์ประกอบของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะที่สอดคล้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี น่าจะมีประเด็นเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิด SDGs (อย่างน้อย 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 6, เป้าหมายที่ 11, เป้าหมายที่ 12 และเป้าหมายที่ 15)

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของตำบลบ้านเก่า ที่คาดว่าจะเกิดหลังจากการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างสมบูรณ์แบบ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การรวบรวมข้อมูลจากบทความ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาองค์ประกอบและตีความร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับมิติด้านการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยเปรียบเทียบกับหลักการพัฒนายั่งยืน (SDG)

3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1-2 มาประมวลเพื่อเสนอแนะแนวทางมิติด้านการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเขตตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558)

ประโยชน์การศึกษา

กรณีแรก หากร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) มีความครบถ้วนดีแล้ว การศึกษานี้จะนำเสนอแนวทางในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตำบลบ้านเก่าซึ่งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจระยะที่ 2 ต่อไป

กรณีที่สอง หากร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) นี้ยังไม่มีมิติด้านการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษานี้จะนำเสนอข้อคิดเห็นที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อ (ก) การแก้ไขร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) หรือ (ข) การแก้ไขกฎระเบียบในระดับจังหวัดหรือตำบลเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับหลักพัฒนายั่งยืน

กรณีที่สาม การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์แนวทางทางนิศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจอื่นๆ ควบคู่กับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในพื้นที่นั้น ๆ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการพัฒนายั่งยืน

องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นอย่างมาก โดยจัดตั้งคณะกรรมการโลกในเรื่อง สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา และให้คำจำกัดความคำว่า การพัฒนายั่งยืน ไว้ดังนี้

“Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs” (United Nation, 1987)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) คือ การพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นต่อมาที่จะตอบสนองความต้องการของพวกเขา (Office of International Cooperation on Natural Resources and Environment, 2016)

การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ในขณะที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมนั้น และก็ต้องมีการปกป้องสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดี โดยไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมนั้นด้อยประสิทธิภาพลง หรือส่งผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง

อย่างไรก็ดี แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องเริ่มต้นมาตั้งแต่ในระดับหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด (ครอบครัว) ไปจนถึงระดับชุมชน และระดับจังหวัด อันจะส่งผลให้การพัฒนาในระดับประเทศเกิดภาวะยั่งยืนได้ ตัวอย่างประการหนึ่ง คือ การพัฒนาหรือการจัดตั้ง “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” ที่ระดับจังหวัด จะต้องยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้ผลของการพัฒนาจังหวัดกระทบต่อจังหวัดอื่น และการพัฒนาระดับประเทศ

แนวคิดการพัฒนาก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศที่มีศักยภาพการพัฒนาที่แตกต่างกัน และพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่นั้น (The Draft of Special Economic Zone Act B.E. ... (the 2558 B.E. version)) แต่หากกรอบของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษมิได้นำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้อย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้ประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาด้านการแข่งขันในระยะสั้นเท่านั้น ไม่อาจดำรงความสามารถในการแข่งขันได้ในระยะยาว กล่าวอีกนัยหนึ่ง กรอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ควรมุ่งเน้นแต่การสร้างแรงจูงใจในการลงทุน แต่ควรคำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

ในการประเมินการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น องค์การสหประชาชาติ (UNCSD) ได้เสนอแนะตัวชี้วัดไว้ 17 ประการ (Global Goals for Sustainable Development) (United Nation, 2015) ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันเรื่องการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันเรื่องทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม

การปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันเรื่องการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง บูรณะ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ การศึกษานี้ได้นำแนวคิด Sustainable Development Goals (SDGs) มาวิเคราะห์มิติด้านการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) เพื่อความเหมาะสมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการศึกษานี้จะเลือกใช้บางตัวชี้วัด SDGs เท่านั้น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำคัญระดับจังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน (เป้าหมายที่ 6)

(1) เพิ่มคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษที่เกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอยและการปล่อยสารเคมีที่เป็นอันตรายสู่แหล่งน้ำ และปริมาณน้ำเสียที่ไม่ได้รับการบำบัดลง และเพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน เพื่อลดปัญหาขาดแคลนน้ำ

(3) ปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ

(4) การสนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงน้ำ

2. การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่รองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน โดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ (เป้าหมายที่ 11)

(1) ประชากรมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัย

(2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเปล่าของรัฐ

3. การมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (เป้าหมายที่ 12)

(1) การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียจากสารเคมี

(3) การลดและป้องกันการสร้างของเสียและขยะ โดยเน้นกระบวนการป้องกัน การลด และการนำกลับมาใช้

(4) ประชากรมีข้อมูลและการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูล ธรรมชาติ

(5) มุ่งจัดการกับปัญหาการบริโภคที่สิ้นเปลือง

4. การปกป้อง บำรุง และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศน์บนบก จัดการ ป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพ (เป้าหมายที่ 15)

(1) การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ที่ดิน และระบบนิเวศน์แหล่งน้ำจืด และการบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขา และพื้นที่แห้งแล้งอย่างยั่งยืน

(2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดการตัดไม้ทำลาย ป่า ฟื้นฟูสภาพป่าไม้เสื่อมโทรม และเพิ่มพื้นที่ปลูกป่า และการปลูกป่าทดแทน

(3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ภูเขา พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่คุ้มครอง มีมาตรการสนับสนุนเพื่อ ส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้สารเคมีและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การตีความกฎหมาย

การศึกษานี้ ศึกษาองค์ประกอบและตีความร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับมิติด้านการคุ้มครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยเปรียบเทียบกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นในการใช้หลักการตีความกฎหมาย ในการ ค้นหาความหมายหรืออธิบายความหมายของกฎหมายที่มีถ้อยคำที่คลุมเครือไม่ชัดเจน หรืออาจมี ความหมายได้หลายทาง เพื่อจะได้นำกฎหมายไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดความเป็นธรรมที่สุด ดังนั้นการตีความกฎหมายจึงต้องวิเคราะห์บทกฎหมายตามตัวอักษร เพื่อดูว่าถ้อยคำที่ใช้มีความหมาย แคบกว้างเพียงใด แล้วจึงวิเคราะห์เหตุผลและวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น (Prokati, 2010) การตีความ กฎหมายอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ (Pakeerat, 2010) ได้แก่

1. การตีความตามตัวอักษร คือ การถอดความหมายของถ้อยคำหรือคำศัพท์ต่างๆในบทบัญญัติ ออกมาเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยอาศัยความหมายตามที่คนทั่วไปเข้าใจ แต่ในส่วนของคำศัพท์ที่เป็น ศัพท์ทางกฎหมายหรือศัพท์ทางวิชาการอื่น ๆ ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางในการช่วยถอดความหมาย ดังนั้น ในการตีความจะต้องอ่านตัวบทกฎหมายอย่างพิถีพิถัน โดยละเอียดรอบคอบ เช่น ในกรณีนี้ที่ กฎหมายใช้คำว่า “อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใด” ผู้ตีความ ย่อมคาดหมายความหมายของคำว่า “สิ่ง ปลูกสร้างอื่นใด” หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีโครงสร้างติดกับพื้นดินในลักษณะที่มั่นคงถาวรเช่นเดียวกับ อาคาร แต่ผู้ตีความก็ไม่สามารถให้ความหมายที่แน่นอนของคำว่า “สิ่งปลูกสร้างอื่นใด” จึงอาจต้อง พิจารณาการตีความในลักษณะอื่นประกอบด้วย

2. การตีความตามเจตนารมณ์ คือ การตีความตามความมุ่งหมายที่ต้องบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ ขึ้นมา เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นกฎหมายในแต่ละฉบับแต่ละมาตราย่อมมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดของผู้ที่บัญญัติกฎหมายนั้นแฝงไว้เสมอ จะไม่มีกฎหมายฉบับหรือมาตราใดที่บัญญัติหรือถูกสร้างขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีเหตุผลหรือความมุ่งหมายในการบัญญัติ เราอาจทราบเจตนารมณ์ของกฎหมายได้โดยพิจารณาถึงที่มาของบทบัญญัตินั้น ๆ หรือสถานการณ์ในขณะที่ยกบัญญัติกฎหมายนั้น ๆ

การตีความกฎหมายควรตีความตัวอักษรและเจตนารมณ์ไปพร้อม ๆ กัน ก็เพราะภาษาหรือตัวอักษรที่มนุษย์คิดขึ้นนั้นลักษณะตายตัวไม่อาจแสดงความหมายที่ชัดเจนออกมาได้เสมอไป จึงต้องพิจารณาถึง หรือเจตนารมณ์ไปควบคู่พร้อม ๆ กันไปด้วยเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุด

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวโดยประชาชนไม่มีส่วนร่วม ไม่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ด้วยเหตุนี้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง จึงได้มีการเสนอหลักการนี้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นแนวทางของภาครัฐ ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 59 “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว”

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ หลักการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 ระดับ (Office of Permanent Secretary, 2006) ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น การติดประกาศ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ และการจัดงานแถลงข่าว เป็นต้น การรับฟังความคิดเห็นประชาชน เช่น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ และแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น ให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจภาครัฐ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ การตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา เป็นต้น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยให้ตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ

นอกจากนี้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือว่าเป็นหลักการสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 67 “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้

ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความ เหมาะสม”

ผลการศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายหลังการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า)

จากการศึกษาและการรวบรวมข้อมูลจากบทความ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลกระทบสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังการจัดตั้งเขต เศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

1.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน มีศักยภาพ เป็นศูนย์กลางในการขนส่งสินค้าผ่านด่านบ้านพุน้ำร้อน เชื่อมโยงกับท่าเรือเมืองทวายประเทศเมียนมา ไปยังประเทศในแถบเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป และสามารถเชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ทำให้สามารถขนส่งสินค้าไปยังประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้ และยังมีศักยภาพที่จะ ส่งเสริมการจัดตั้งอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีการ คาดการณ์ว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรีขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ประชากรภายในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Office of Kanchanaburi, 2016)

นอกจากนี้ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี (Kaewprapan, n.d.) คาดว่าการให้สิทธิพิเศษ ทางด้านศุลกากรของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ประเทศไทยสามารถนำเข้าวัตถุดิบ หรือสินค้าที่มีต้นทุน ราคาถูกกว่าเข้ามาในประเทศ และสามารถส่งออกวัตถุดิบ หรือสินค้าที่มีต้นทุนราคาถูกกว่าให้แก่ประเทศ เพื่อนบ้าน

1.2 ผลกระทบทางด้านสังคม

จากการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น และสิทธิประโยชน์ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ กาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) อาจเกิดการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการ แรงงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น ประกอบค่าจ้างแรงงานของไทยอัตราที่สูง จึงเป็นที่คาดว่าแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูก และผิดกฎหมายจากประเทศเมียนมา จะเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้การ ควบคุมการเข้ามาของคนต่างด้าวไม่ทั่วถึง อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ เช่น ยาเสพติด ความไม่สงบของ ชนกลุ่มน้อย และอาชญากรรม เป็นต้น (Office of Kanchanaburi, 2016) และในทางตรงข้ามการเข้ามา ทำงานของแรงงานต่างด้าวภายในพื้นที่อาจจะถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจได้ด้วย (Kaewprapan, n.d.)

นอกจากนี้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) จะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อดึงดูดการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ และอาจจะทำให้ประชาชนในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ (Jirawatjanya, 2015) เช่น การพัฒนาทางด้านการคมนาคม การประปา และการไฟฟ้า เป็นต้น

1.3 ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม

1.3.1 ทรัพยากรเกิดความร่อยหรอ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การสร้างเส้นทางจากตัวเมืองกาญจนบุรี – ตำบลบ้านพุน้ำร้อน (Department of Public Works and Town and Country Planning, 2016) โดยการระบุปัญหา คาดว่าทำให้พื้นที่ป่าไม้ในตำบลบ้านเก่าลดลง และจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในตำบลบ้านเก่า พบว่า ปัญหาการบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าที่ผ่านมา มีความรุนแรงมากขึ้น (Department of Public Works and Town and Country Planning, 2014) จึงคาดได้ว่าทรัพยากรและพื้นที่ป่าไม้จะลดลง

การจัดส่งเสริมการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor-intensive Industries) ทำให้เกิดการกระจุกตัวของแรงงาน และการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น ความต้องการอุปโภคและบริโภคน้ำประปาเพิ่มขึ้น ในขณะที่ตำบลบ้านเก่าผลิตน้ำประปาใช้เองจากแหล่งน้ำในตำบล และแม้ว่าจะมีการวางระบบท่อประปาเพื่อนำน้ำจากแม่น้ำแควน้อย ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักสายเดียวที่หล่อเลี้ยงเกษตรกรรม และการจัดตั้งโครงการประปาส่วนภูมิภาคในตำบลบ้านเก่า ก็อาจจะทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำในระยะแรกของการดำเนินการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และระยะยาวหากมีระบบการบริหารจัดการน้ำไม่มีประสิทธิภาพหรือแหล่งน้ำขาดแคลนน้ำดิบ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาล (Office of Kanchanaburi, 2016)

1.3.2 ปัญหามลพิษ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) มีการส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกิดการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศไทย แม้ว่านิคมอุตสาหกรรมเหล่านั้น (ทั้งของภาคเอกชนและของรัฐ) จะอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการเข้ามาอยู่อาศัยของแรงงานต่างด้าว ก็อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษขยะ มลพิษทางอากาศ และมลพิษทางน้ำ เช่นเดียวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตากได้ ร่วมกับในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดกาญจนบุรีถือเป็น 1 ใน 20 จังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย (Pollution Control Department, 2013) ดังนั้นการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงควรการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง เพื่อป้องกันหรือทำให้น้อยที่สุด แม้ว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจจะทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แต่ในทางตรงกันข้าม ก็อาจเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดินร้าง วังเปลา มาพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นได้

ดังนั้นการศึกษาลักษณะสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หากมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ในตำบลบ้านเก่า) อย่างสมบูรณ์แบบนั้น คาดว่ามีทำให้สภาพเศรษฐกิจ สังคม มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (การประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่) แต่สภาพแวดล้อมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่แย่ลง (ปัญหาสังคม และปัญหาสิ่งแวดล้อม) ทั้งนี้การวิเคราะห์ดังกล่าวอยู่ภายใต้ข้อสมมติว่า หากเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นสำคัญโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดแบบไม่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาภายหลังได้ จนอาจจะยากเกินกว่าจะแก้ไขได้ทันเหตุการณ์และทันกาล

2. การวิเคราะห์มิติการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเขตตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) เปรียบเทียบกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีสาระสำคัญดังนี้

1) กำหนดนิยามคำว่า "เขตเศรษฐกิจพิเศษ" หมายถึง เขตพื้นที่เฉพาะที่คณะรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนด เพื่อให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคอันจำเป็น และการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จในเขตพื้นที่นั้น รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์บางประการภายในเขตพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่ การอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การบริการ หรือบริการอื่นใด ที่ประกอบกิจการในเขตพื้นที่นั้น

2) กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นไปตามนโยบาย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่เป็นหน่วยงานของรัฐแต่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ในการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีผู้ว่าราชการเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการงาน จัดทำแผนปฏิบัติการ ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4) การได้มาซึ่งที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำได้โดยการจัดซื้อ เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน เว้นคืน เป็นต้น หรือได้มาโดยผลของพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีผลให้ถอนสภาพสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เขตธรณีสงฆ์ เขตป่าไม้ ถาวร และเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตที่กำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้ตกเป็นของเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

5) กำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจให้บริการแก่ผู้ประกอบการธุรกิจและอยู่อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ควบคุมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน วางระเบียบการรักษาสภาพแวดล้อม การกำจัดขยะมูลฝอย การควบคุมและขจัดมลพิษ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเรียกเก็บค่าบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก และการอนุมัติ ออกใบอนุญาต เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และเมื่อดำเนินการแล้วต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายทราบ

6) ผู้ประกอบการธุรกิจและอยู่อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจได้รับสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เช่น การถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นของคนต่างด้าว การนำคนต่างด้าวเข้ามาอยู่และอาศัยในราชอาณาจักร การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากร เป็นต้น

7) กำหนดนิยามคำว่า "นิคมอุตสาหกรรม" หมายถึง เขตพื้นที่ที่กำหนดให้ประกอบการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบการดังกล่าว อาจจัดตั้งได้ทั้งในและนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ

8) ยกเลิกพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และให้นิคมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นนิคมอุตสาหกรรมตามร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สาระสำคัญ 8 ประการของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ ข้างต้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของเนื้อหา พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดกาญจนบุรี ดังต่อไปนี้

1) การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (มาตรา 14) มีกรอบนโยบายที่คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่ และ องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการวางกรอบนโยบายมีความครอบคลุมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมอยู่ด้วยหรือไม่

2) การศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ (มาตรา 33) เน้นศึกษาความเป็นไปได้เฉพาะด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว หรือมีการศึกษาความเป็นไปได้ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้วยหรือไม่

3) การใช้ประโยชน์จากที่ดิน (มาตรา 62) การใช้ที่ดินของเอกชน และในเขตป่าไม้ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะในเขตป่าไม้ จังหวัดกาญจนบุรีได้ประสบปัญหาพื้นที่ป่าไม้ลดลง ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากที่ดินในเขตป่าไม้ (เขตป่าสงวนแห่งชาติ, เขตป่าไม้ถาวร) ของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. (ฉบับ พ.ศ. 2558) คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้ หรือไม่

4) การจัดทำแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการบริหาร และการดำเนินการให้บรรลุตามแผนปฏิบัติการของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (มาตรา 67 และ 69) การอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ คำนึงถึงระบบรักษาสิ่งแวดล้อมของเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือไม่

ดังนั้น การติดตามการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ควรจะใช้ SDGs มาเป็นแนวทางและข้อคำนึงต่าง ๆ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสีเขียวในพื้นที่จะเกิด

ประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การวิเคราะห์เนื้อหา ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติและข้อควรคำนึง เปรียบเทียบกับหลักการพัฒนายั่งยืน (SDGs) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี พิจารณาเป็นรายมาตรา ดังต่อไปนี้

มาตรา 14 “การดำเนินกิจการของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน หลักการบริหารจัดการที่ดี และหลักการพัฒนายั่งยืน และโดยเฉพาะในการดำเนินการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจและการเงินในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละเขต แนวทางในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนผลกระทบและแนวทางหรือมาตรการป้องกัน แก้ไขหรือเยียวยาผลกระทบดังกล่าว และความคุ้มค่าที่ประชาชนในพื้นที่และรัฐจะได้รับจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจนั้น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย สำนักงานต้องจัดให้มีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย”

ดังที่ปรากฏในมาตรา 14 นั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการดำเนินกิจการตามหลักการบริหารจัดการที่ดี และหลักการพัฒนายั่งยืน สามารถนำไปสู่การพัฒนายั่งยืนในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีได้ และการจัดให้มีการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องนั้น ทำให้การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความสมบูรณ์ และเป็นไปตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น

มาตรา 14 ดังกล่าวนี้อมีความเชื่อมโยงกับเชื่อมโยงกับ SDGs ในเป้าหมายที่ 6 เรื่องการสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 11 เรื่องการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืนโดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเป้าหมายที่ 12 เรื่องการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ติดตามการเข้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะใช้ในการประเมินเป้าประสงค์ (Target) ของเป้าหมาย (Goal) ดังกล่าว ดังนี้

เป้าหมายที่ 6 เป้าประสงค์ที่ (4) การสนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงน้ำ

เป้าหมายที่ 11 เป้าประสงค์ที่ (1) ประชากรมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัย

เป้าหมายที่ 12 เป้าประสงค์ที่ (2) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียจากสารเคมี และเป้าหมายที่ (4) ประชากรมีข้อมูลและการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนายั่งยืนและการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูลธรรมชาติ

มาตรา 33 “เมื่อคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษเห็นสมควรให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด ให้สำนักงานศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ที่สมควรจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ความเป็นไปได้ในทิศทางเศรษฐกิจและการเงินในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ แนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่จะจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษผลกระทบและแนวทางป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและสภาพแวดล้อมทั้งก่อนและหลังการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความคุ้มค่าเพื่อประกอบการพิจารณาในการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อไป ให้สำนักงานเผยแพร่รายงานการศึกษาตามวรรคหนึ่งในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานเพื่อให้ประชาชนตรวจดูได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย”

ดังที่ปรากฏในมาตรา 33 นั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์มากที่สุด ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ส่วนที่ 4 เรื่อง “การทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” (Environmental Quality Act, 1992) มาตรา 33 ดังกล่าวนี้นี้มีความเชื่อมโยงกับเชื่อมโยงกับ SDGs ในเป้าหมายที่ 6 เรื่องการสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 11 เรื่องการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืนโดยใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และ เป้าหมายที่ 12 เรื่องการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ติดตามการเข้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะใช้ในการประเมินเป้าประสงค์ (Target) ของเป้าหมาย (Goal) ดังกล่าว ดังนี้

เป้าหมายที่ 6 เป้าประสงค์ที่ (3) ปกป้องพื้นผิวดินและน้ำที่เกี่ยวกับน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ และเป้าประสงค์ที่ (4) การสนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงน้ำ

เป้าหมายที่ 11 เป้าประสงค์ที่ (1) ประชากรมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัย

เป้าหมายที่ 12 เป้าประสงค์ที่ (4) ประชากรมีข้อมูลและการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูลธรรมชาติ

มาตรา 62 (4) “ถ้าภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดิน โดยประกาศอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ชำระราคาที่ดินให้แก่กระทรวงการคลัง ตามราคาที่ดินที่กระทรวงการคลังกำหนดแล้วให้ที่ดินนั้นตกเป็นของเขตเศรษฐกิจพิเศษ”

ดังที่ปรากฏในมาตรา 62(4) พื้นที่รกร้างว่างเปล่า คือ พื้นที่ที่ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้เข้าทำประโยชน์ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป (Land Development Department, 2006) มาตราที่ 62 (4) ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับ SDGs เป้าหมายที่ 11 เรื่องการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มี

ความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืนโดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ในเป้าประสงค์ที่ (2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเปล่าของรัฐ

มาตรา 62 (6) “ถ้าที่ดินภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นเป็นที่ดินในเขตป่าไม้ถาวร ตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนใดแล้ว ให้มีผลเป็นการเพิกถอนเขตป่าไม้ถาวรเฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชัดแจ้งให้เพิกถอนเขตป่าไม้ถาวรในส่วนนั้นแล้ว” ในกรณีที่ เป็นป่าไม้เสื่อมโทรม (ย่อหน้าสุดท้ายของมาตราที่ 62)

มาตรา 62 (7) “ถ้าที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนใดแล้ว เมื่อผู้ว่าการเขตเศรษฐกิจพิเศษได้แจ้งไปยังอธิบดีกรมป่าไม้วางจะนำที่ดินแปลงใดในส่วนใดไปดำเนินการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกานั้นมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น โดยให้ผู้ว่าการเขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการดำเนินการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ” ในกรณีที่ เป็นป่าไม้เสื่อมโทรม (ย่อหน้าสุดท้ายของมาตราที่ 62) ดังที่ปรากฏในมาตรา 62(6) และ 62(7) ป่าไม้เสื่อมโทรม คือ เขตพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนของป่าที่มีสภาพเป็นป่าร้างเก่า หรือเป็นทุ่งหญ้า หรือป่าที่ไม่มีไม้มีค่าขึ้นอยู่เลย หรือป่าที่ไม่มีไม้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์ เหลืออยู่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนได้ตามธรรมชาติ (Kongkhwan, 2016) จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การเพิกถอนพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรมในเขตป่าไม้ถาวร และป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ หากมีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม และการสร้างเส้นทางคมนาคม และพื้นที่ดังกล่าวมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ป่าไม้ที่ยังอุดมสมบูรณ์ กรณีนี้อาจจะได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนป่าเสื่อมโทรม เพื่อการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่อาจทำให้ทรัพยากรต้นไม้ ความสมบูรณ์ของดิน ระบบนิเวศน์ ในเขตป่าไม้สมบูรณ์เสียสมดุล และการขยายโรงงานอุตสาหกรรม อาจจะเป็นต้นเหตุให้เกิดมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางน้ำ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีได้ ในทางกลับกันหากเปลี่ยนสภาพป่าเสื่อมโทรม ให้เป็นป่าอุดมสมบูรณ์ เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศน์ อาจเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวได้

มาตรา 62 (6) และ มาตรา 62 (7) ดังกล่าวนี้อยู่ขัดแย้งกับ SDGs เป้าหมายที่ 15 เรื่องการปกป้อง บำรุง และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศน์บนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ในเป้าประสงค์ที่ (2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูสภาพป่าไม้เสื่อมโทรม และเพิ่มพื้นที่ปลูกป่า และการปลูกป่าทดแทน และเป้าประสงค์ที่ (3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ภูเขา พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่คุ้มครอง มีมาตรการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้สารเคมีและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มาตรา 67 “ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษมีผลใช้บังคับ คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังต่อไปนี้ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- (1) ระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น
- (2) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (3) ระบบป้องกันอุบัติเหตุ
- (4) ระบบควบคุมและกำจัดมลภาวะ และการรักษาสีน้ำ
- (5) ระบบการให้บริการของรัฐแก่ผู้ประกอบการหรืออยู่อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สะดวกและรวดเร็ว
- (6) ระบบการคมนาคมและขนส่ง
- (7) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ”

ดังที่ปรากฏในมาตรา 67 นั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการระบบควบคุมและกำจัดมลภาวะ และการรักษา เชื่อมโยงนโยบายแห่งรัฐ ในการจัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และ ส่งเสริมบำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (The Constitution of the Kingdom of Thailand, 2007) มาตรา 67 ดังกล่าว มีความเชื่อมโยงกับ SDGs ในเป้าหมายที่ 6 เรื่องการสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน และเป้าหมายที่ 12 เรื่องการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ติดตามการเข้าสู่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะใช้ในการประเมินเป้าประสงค์ (Target) ของเป้าหมาย (Goal) ดังกล่าว ดังนี้

เป้าหมายที่ 6 เป้าประสงค์ที่ (1) เพิ่มคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษที่เกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอยและการปล่อยสารเคมีที่เป็นอันตรายสู่แหล่งน้ำ และปริมาณน้ำเสียที่ไม่ได้รับการบำบัดลง และเพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ (2) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้น้ำจัดให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และ เป้าประสงค์ที่ (3) ปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ

เป้าหมายที่ 12 เป้าประสงค์ที่ (1) การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ที่ (2) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของเสียจากสารเคมี (3) การลดและป้องกันการสร้างของเสียและขยะ โดยเน้นกระบวนการป้องกัน การลด การรีไซเคิล และการนำกลับมาใช้ และ เป้าประสงค์ที่ (5) มุ่งจัดการกับปัญหาการบริโภคที่สิ้นเปลือง

มาตรา 69 “เพื่อดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษและแผนปฏิบัติการที่คณะกรรมการบริหารจัดการทำขึ้นตามมาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายให้เขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจ

- (1) จัดสรรที่ดินภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยไม่ต้องได้รับใบอนุญาต แต่ในการดำเนินการต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน
- (2) จัดให้มีระบบไฟฟ้า ประปา และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจำหน่ายหรือให้บริการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในการนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษจะจำหน่ายหรือให้บริการส่วนเกินแก่บุคคลอื่นที่อยู่นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วยก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- (3) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นตามมาตรา 67(7)
- (4) ประกอบการขนส่งหรือจัดให้มีผู้ประกอบการขนส่ง หรือระบบขนส่งเพื่อประโยชน์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือผู้ประกอบการหรืออยู่อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- (5) ควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นไปตามนโยบายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- (6) วางระเบียบเพื่อประโยชน์ในการจัดระบบจราจร การรักษาสภาพแวดล้อม การกำจัดขยะมูลฝอย การควบคุมและขจัดมลพิษ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- (7) เรียกเก็บค่าบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าบริการและค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกำหนด รวมตลอดทั้งเงินเพิ่ม เบี้ยปรับ หรือดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากการชำระค่าบำรุงรักษา ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายต่างล่าช้า”

ดังที่ปรากฏในมาตรา 69 นั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การควบคุมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และการวางระเบียบการรักษาสภาพแวดล้อม การกำจัดขยะมูลฝอย การควบคุมและขจัดมลพิษ เชื่อมโยงนโยบายแห่งรัฐ ในการให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย การมีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วมทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และส่งเสริมบำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนายั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (The Constitution of the Kingdom of Thailand, 2007)

มาตรา 69 ดังกล่าวยังมีความเชื่อมโยงกับ SDGs ในเป้าหมายที่ 6 เรื่องการสร้างหลักประกันเรื่องน้ำ และการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 11 เรื่องการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน โดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายที่ 12 เรื่องการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 15 เรื่องการปกป้อง บูรณะ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ติดตามการเข้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะใช้ในการประเมินเป้าประสงค์ (Target) ของเป้าหมาย (Goal) ดังกล่าว ดังนี้

เป้าหมายที่ 6 เป้าประสงค์ที่ (1) เพิ่มคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษที่เกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอยและการปล่อยสารเคมีที่เป็นอันตรายสู่แหล่งน้ำ และปริมาณน้ำเสียที่ไม่ได้รับการบำบัดลง และเพิ่มการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 11 เป้าประสงค์ที่ (2) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเปล่าของรัฐ

เป้าหมายที่ 12 เป้าประสงค์ที่ (3) การลดและป้องกันการสร้างของเสียและขยะ โดยเน้นกระบวนการป้องกัน การลด การรีไซเคิล และการนำกลับมาใช้

เป้าหมายที่ 15 เป้าประสงค์ที่ (1) การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ที่ดิน และระบบนิเวศน์แหล่งน้ำจืด และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขา และพื้นที่แหล่งเลี้ยงอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ตามมาตรา 69 (5) การใช้ประโยชน์ในที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นไปตามนโยบายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ หากที่ดินนั้นเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร การดำเนินการดังกล่าว มีความขัดแย้งกับเป้าหมายที่ 15 ในเป้าประสงค์ที่ (2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูสภาพป่าไม้เสื่อมโทรม และเพิ่มพื้นที่ปลูกป่า และการปลูกป่าทดแทน และเป้าประสงค์ที่ (3) การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ภูเขา พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่คุ้มครอง มีมาตราสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้สารเคมีและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวทางปฏิบัติหรือข้อควรคำนึงของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) กับเป้าหมายของ SDGs ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี

เป้าหมาย มาตรา	6	11	12	15
14	✓ (4)	✓ (1)	✓ (2,4)	
33	✓ (3,4)		✓ (4)	
62(4)		✓ (2)		
62(6)				X (2,3)
62(7)				X (2,3)
67(4)	✓ (1,2,3)		✓ (1,2,3,5)	
69(5),(6)	✓ (1)	✓ (2)	✓ (3)	✓ (1) X (2,3)

ที่มา: ผู้จัดทำ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สอดคล้อง และ เครื่องหมาย X หมายถึง ขัดแย้ง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) มีความครอบคลุมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขตเศรษฐกิจกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) การศึกษานี้จึงนำหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs (เป้าหมายที่ 6 การสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 11 การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยอย่างครอบคลุม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน โดยใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายที่ 12 การมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และ เป้าหมายที่ 15 การปกป้อง บำรุง และส่งเสริมการใช้ ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ) มาเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบความครอบคลุมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) หากมีการประกาศใช้ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี (ตำบลบ้านเก่า) โดยพบว่า แนวปฏิบัติและข้อควรคำนึงต่าง ๆ ในเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ครบทุกเป้าหมาย (Goal) แต่เมื่อพิจารณาในระดับเป้าประสงค์ (Target) แล้ว ยังอาจไม่ครอบคลุมประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด (ทรัพยากรน้ำ ระบบนิเวศน์ป่าไม้) และมีบางส่วนที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งกับเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ (การใช้ประโยชน์จากที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) จัดทำขึ้นเพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และการให้บริหารงานราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างแรงจูงใจเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการต่างๆ ทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว และการบริการ ทำให้แนวทางปฏิบัติและข้อควรคำนึงต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ครอบคลุมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องของทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามเป้าประสงค์ของหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)

อย่างไรก็ดี การวิเคราะห์ดังกล่าว มิได้บ่งบอกถึง “ระดับความสำเร็จ” ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ กล่าวอีกนัย ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ครอบคลุมเป้าหมายหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การศึกษานี้ไม่ได้บอกว่าร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน ควรทบทวนพิจารณา และ, หรือเพิ่มเติมการเนื้อหาพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) ออกกฎระเบียบ หรือจัดทำแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางในการปฏิบัติและคำนึงต่างๆ ที่คาดว่าจะคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ตามหลักการพัฒนายั่งยืน ดังนี้

1. การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ
2. การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรน้ำ
3. การควบคุมและกำจัดมลพิษ เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ
4. กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ และคณะกรรมการบริหาร
5. กำหนดให้ประชาชน และองค์กรส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการได้รับข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปฏิบัติตามและติดตามผล ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่กล่าวไว้ข้างต้น

นอกจากนี้ การยกเลิกพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ตามมาตรา 3 และกำหนดเรื่องของการนิคมอุตสาหกรรม ในหมวด 3 (มาตรา 93 ถึง มาตรา 115) ในร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) มีแนวปฏิบัติและข้อควรคำนึงต่าง ๆ มิได้ครอบคลุมเขตนิคมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งอยู่นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ และนิคมอุตสาหกรรมเดิมที่มีการจัดตั้งมาก่อนหน้า ซึ่งการประกอบกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรม ล้วนแต่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่มากนักน้อย เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษขยะ เป็นต้น ดังนั้นการยกเลิก พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 จะก่อให้เกิดข้อห่วงเกี่ยวกับการกำกับดูแลประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ. 2558) ที่คำนึงถึงด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการของภาครัฐเป็นหลัก แต่ให้ความสำคัญประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ประเด็นข้อห่วงดังกล่าวดังกล่าว จึงอาจเป็นเหตุให้เกิดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ...ใหม่ โดยแยกเรื่องการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมออกไป และยกพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ... ตามมติ คณะรัฐมนตรี 23/8/2559

มติคณะรัฐมนตรี 23/8/2559 มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... และ ร่างพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา จากเดิมที่มีแนวทางจะยกเลิกพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 แล้วนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... ถูกถอนไปจากที่ประชุมและแก้ไข เพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ให้

สอดคล้องกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... ดังนั้น หากมีการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ความเข้มงวดของการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมทั้งในและนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถเป็นประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปได้ เพื่อให้การใช้ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... และร่างพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ควบคู่กันอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การศึกษามิติการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) หากมีการบังคับใช้ โดยเปรียบเทียบกับหลักการพัฒนายั่งยืน SDGs ผ่านตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ต่าง ๆ ของหลักการพัฒนายั่งยืน SDGs มิได้หมายถึงระดับความสำเร็จที่จะนำไปสู่การพัฒนายั่งยืน ดังนั้น จังหวัดกาญจนบุรี หน่วยงานทั้งภาครัฐ (เช่น กรมป่าไม้ กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น) และภาคเอกชน (เช่น ผู้ประกอบการ) จะต้องมีการติดตามการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ตัวชี้วัด (Indicators) ของหลักการพัฒนายั่งยืน มาตรวจสอบการดำเนินงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการจัดเก็บข้อมูล และประเมินตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของจังหวัดใกล้เคียง ดังนั้น ควรมีการติดตามการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน เพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตามมาภายหลัง

แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... (ฉบับ พ.ศ.2558) มีความสมบูรณ์ในเนื้อหา แต่กลไกการบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ และขาดความเข้มงวด เขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ก็อาจหลีกเลี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

Baan Gao Sub-District Administration Organization (2016). *Service Areas and Natural Resources*. Retrieve from <http://bankaokan.go.th>.

Department of Public Works and Town and Country Planning. (2014). *Study design and urban areas, particularly border communities, Baan Gao Sub- district, Kanchanaburi Province*

Department of Public Works and Town and Country Planning. (2016). *Project Community Planning border Hot Spring Village, Baan Gao Sub-district, Kanchanaburi Province*. Retrieve from http://www.dpt.go.th/kanchanaburi/main/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=15

Environmental Quality Act. (1992). Retrieve from www.pcd.go.th/info_serv/reg_envi.htm

- Jirawatjanya, A. (2015). *Special Economic Zone*. Retrieve from <http://www.ieat.go.th/assets/uploads/attachment/file/201511091252191062248827.pdf>
- Kaewmanee, R. (n.d.). *Special Economic Zone*. *Office of Industrial Economics*. Retrieve from <http://www.oie.go.th/en/node/13962>
- Kaewprapan, K. (n.d.). *The concept for the practice of establishing special economic zones*. *Kanchanaburi*. Retrieve from <http://www.ieat.go.th/au/kanaec/content/sez-kan.pdf>
- Khantilom, Ch.(2012). *The impacts of industrial emission in Laem Chabang industrial estate, Chonburi province*. Retrieve from http://library.cmu.ac.th/faculty/econ/faculty/econExer751409/2555/Exer2555_no26
- Khaosa-ad, M. (2010). *A turning point in Thailand's environmental history: Policy Analysis*. Chiang Mai: Login Design Work
- Kongkhwan, N. (2016). *Deforested in Thailand*. Retrieve from <http://contentcenter.prd.go.th/contentviewfullpage.aspx?folder=942&subfolder=&contents=55023>
- Land Development Department. (2006). *Wilderness in Thailand*. Retrieve from http://irw101.ddd.go.th/index.php/information/knowledge/data_deserted_area
- Office of International Cooperation on Natural Resources and Environment. (2016). *Sustainable Development Goals*. Bangkok; Amarin printing and Publishing. Retrieve from http://www.onep.go.th/download/sustainable_development_20160320.pdf
- Office of Kanchanaburi.(2016). *Development plan 2018-2021*. Retrieve from <http://anchanaburi.go.th/au/content/Plan4year256164.pdf>
- Office of Krisdika. (2015). *The Draft of Special Economic Zone Act B.E. ... (the 2558 B.E. version)*
- Office of Permanent Secretary. (2006). *Public Participation*. Retrieve from www.roiet.go.th/ictroiet/link/pacha.doc
- Office of the National Economics and Social Development Board. (2016). *Thailand's Special Economic Zone*. Retrieve from http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5193

- Pakeerat, W. (2010). *The general principles concerning the interpretation of the law. Junniti Journal*, 7(4) , 53- 84. Retrieve from [http: / / www. senate. go. th/ lawdatacenter/ DATA/file/jul_7_4.pdf](http://www.senate.go.th/lawdatacenter/ DATA/file/jul_7_4.pdf)
- Pollution Control Department. (2013). *Pollution in Thailand 2012*. Retrieve from <http://www.pcd.go.th/Public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt2014&id=17119>
- Prokati, K. (2010). The general principles concerning the interpretation of the law, 13, 15-83.
- Thamason, Th & Chaipiboon, s. (2010). The environmental management with the communities' participation in Muang Mae Sod Municipality. *Humanity and Social Science Journal*, 16(1), 30-43.
- The Constitution of the Kingdom of Thailand. (2007). Retrieve from [http://www. mua .go.th/users/he-commission/doc/law/Constitution2550.pdf](http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/Constitution2550.pdf)
- The Secretariat of The Prime Mimister. (2016). Minutes 23/ 8/ 2559. Retrieve from http://www. ofm.mof.go.th/images/stories/pdf/98907_590823.pdf
- United Nation. (1987) . Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Retrieve from <http: / / www. un- documents.net/ocf-02.htm>
- United Nation. (2015). *Global Goals for Sustainable Development*. Retrieve from <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

